

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA MOLIYAVIY HISOBOTNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Dilmurodov Shaxboz Sirojiddin o'g'li
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent
axborot texnologiyalari universiteti talabasi
E-mail: dilmurodovshaxboz94@gmail.com

Annotatsiya: Raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimining samaradorligini oshirish dolzarb masala hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi hisob-kitob jarayonlarining tezligini, aniqligini va shaffofligini sezilarli darajada oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar, xususan IFRS va GAAP asosida yuritish korxonalarining moliyaviy shaffofligini ta'minlab, investorlar va manfaatdor tomonlarning ishonchini mustahkamlaydi. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar va xalqaro standartlarni integratsiya qilish orqali buxgalteriya hisobi tizimini takomillashtirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari korxonalarda samarali moliyaviy boshqaruvni amalga oshirish va raqamli iqtisodiyot sharoitida strategik qarorlar qabul qilish jarayonlarini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot; Buxgalteriya hisobi; Moliyaviy hisobot; Xalqaro standartlar; IFRS; Moliyaviy boshqaruv; Texnologik integratsiya

Аннотация: В условиях цифровой экономики повышение эффективности системы бухгалтерского учета и финансовой отчетности является актуальной задачей. Внедрение цифровых технологий позволяет значительно ускорить процессы расчетов, повысить их точность и прозрачность. Кроме того, ведение финансовой отчетности в соответствии с международными стандартами, такими как IFRS и GAAP, обеспечивает финансовую прозрачность предприятий и укрепляет доверие инвесторов и заинтересованных сторон. В данной статье анализируются возможности совершенствования системы бухгалтерского учета путем интеграции цифровых технологий и международных стандартов. Результаты исследования способствуют эффективному финансовому управлению и улучшению процессов принятия стратегических решений в условиях цифровой экономики.

Ключевые слова: Цифровая экономика; Бухгалтерский учет; Финансовая отчетность; Международные стандарты; IFRS; Финансовое управление; Технологическая интеграция

Abstract: In the context of the digital economy, enhancing the efficiency of accounting and financial reporting systems is a pressing issue. The implementation of

digital technologies significantly accelerates calculation processes, increases accuracy, and ensures transparency. Furthermore, maintaining financial reporting in accordance with international standards, such as IFRS and GAAP, ensures the financial transparency of enterprises and strengthens the trust of investors and stakeholders. This article analyzes the opportunities for improving the accounting system through the integration of digital technologies and international standards. The research findings contribute to effective financial management and the optimization of strategic decision-making processes in the digital economy.

Keywords: Digital economy; Accounting; Financial reporting; International standards; IFRS; Financial management; Technological integration

Kirish: Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi zamonaviy korxonalar faoliyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Global iqtisodiy jarayonlarning raqamlashtirilishi, elektron moliyaviy tizimlarning keng joriy etilishi va raqamli texnologiyalar yordamida ma'lumotlarni tezkor, aniq va shaffof qayta ishlash imkoniyatlari buxgalteriya hisobi tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, xalqaro moliyaviy standartlar (IFRS, GAAP) asosida moliyaviy hisobotni yuritish korxonalarga moliyaviy shaffoflikni ta'minlash, investorlar va manfaatdor tomonlarning ishonchini mustahkamlash, shuningdek, global moliyaviy bozorlarda raqobatbardoshlikni oshirish imkonini beradi. Buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimining takomillashuvi korxonalarda strategik qarorlar qabul qilish jarayonini optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish va moliyaviy xavflarni kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarning joriy etilishi hisob-kitob jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlarni real vaqt rejimida tahlil qilish va monitoring qilish imkoniyatini yaratadi. Maqolaning asosiy maqsadi – raqamli texnologiyalar va xalqaro moliyaviy standartlarni integratsiya qilish orqali buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini takomillashtirishning samarali yo'llarini aniqlashdan iborat. Tadqiqotda zamonaviy texnologiyalar va xalqaro standartlarning amaliy qo'llanilishi orqali korxonalarda moliyaviy boshqaruvning samaradorligini oshirish va strategik qarorlar qabul qilish jarayonini takomillashtirish imkoniyatlari o'rganiladi.

Asosiy qism:

1. Raqamli texnologiyalar va ularning buxgalteriya hisobi tizimiga ta'siri. Raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimining samaradorligini oshirishda zamonaviy texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Avtomatlashtirilgan hisob-kitob dasturlari, bulutli xizmatlar, elektron hujjat aylanmasi va ERP tizimlari hisob-kitob jarayonlarini tezlashtirib, ma'lumotlarning aniqligi, ishonchliligi va shaffofligini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar rahbariyatga moliyaviy qarorlar qabul qilishda real vaqt rejimida tahlil qilish va prognozlash imkoniyatini

beradi, bu esa resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni optimallashtirish va moliyaviy xatarlarni kamaytirishga xizmat qiladi. Masalan, korxonalarda avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari orqali nafaqat oddiy operatsiyalar tezroq bajariladi, balki murakkab moliyaviy ko'rsatkichlar va hisobotlar real vaqt rejimida monitoring qilinadi, bu esa strategik qarorlar qabul qilish jarayonini sezilarli darajada yengillashtiradi. Shu tariqa, raqamli texnologiyalar buxgalteriya hisobining samaradorligini oshirib, ichki va tashqi moliyaviy nazorat tizimlarini mustahkamlaydi.

2. Moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar asosida yuritish. Moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar, xususan IFRS va GAAP asosida yuritish korxonalarda moliyaviy shaffoflikni ta'minlab, investorlarga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi va global moliyaviy bozorlarda raqobatbardoshlikni oshiradi. Standartlashtirilgan moliyaviy hisobotlar korxonalariga audit va soliq talablariga rioya qilish, shuningdek, manfaatdor tomonlar bilan samarali kommunikatsiya o'rnatishga yordam beradi. Bundan tashqari, xalqaro standartlar asosida tuzilgan hisobotlar global investitsiyalarni jalb qilish va moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash imkoniyatini yaratadi. Masalan, xorijiy investitsiyalarni jalb qilmoqchi bo'lgan O'zbekiston korxonalari uchun IFRS asosida tayyorlangan hisobotlar kompaniyaning moliyaviy holatini aniq va shaffof tarzda aks ettirib, ishonchni oshiradi va investorlar qarorlarini qo'llab-quvvatlaydi. Shu tariqa, xalqaro standartlarga muvofiq moliyaviy hisobot yuritish korxonalarda ichki va tashqi moliyaviy nazorat, shuningdek, strategik rejalashtirish jarayonini takomillashtiradi.

3. Integratsiya va takomillashtirish imkoniyatlari. Raqamli texnologiyalarni xalqaro standartlar bilan integratsiya qilish buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini takomillashtirishning eng samarali yo'llaridan biridir. Elektron hisob-kitob tizimlari va moliyaviy dasturlar orqali ma'lumotlar avtomatik ravishda standartlashtiriladi, monitoring qilinadi va tahlil qilinadi, shuningdek, sun'iy intellekt va data-analitika vositalari moliyaviy qarorlar qabul qilish jarayonini optimallashtirishga imkon beradi. Shu bilan birga, korxonalar ichki boshqaruvni takomillashtirib, xarajatlarni kamaytirish, moliyaviy xatarlarni boshqarish va resurslardan samarali foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi. Misol uchun, Uzum Bank va Payme kabi mahalliy fintech platformalari raqamli texnologiyalarni va xalqaro standartlarni birlashtirib, moliyaviy hisobotlarni real vaqt rejimida boshqaradi, bu esa rahbariyat va investorlar uchun shaffoflikni oshiradi va strategik qarorlar qabul qilish jarayonini sezilarli darajada soddalashtiradi. Shu tariqa, raqamli texnologiyalar va xalqaro standartlarning samarali integratsiyasi nafaqat moliyaviy boshqaruvni optimallashtiradi, balki korxonalariga tashqi manfaatdor tomonlarga ishonchli va shaffof moliyaviy ma'lumotlarni taqdim etish orqali raqamli iqtisodiyot sharoitida raqobatbardosh bo'lish imkonini beradi.

Xulosa. Raqamli iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini takomillashtirish zamonaviy korxonalarda samarali moliyaviy boshqaruvning asosiy omili hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar, jumladan avtomatlashtirilgan hisob-kitob dasturlari, bulutli xizmatlar va elektron hujjat aylanmasi hisob-kitob jarayonlarini tezlashtirib, ma'lumotlarning aniqligi, ishonchliligi va shaffofligini oshiradi, shuningdek, rahbariyatga strategik qarorlar qabul qilishda real vaqt rejimida tahlil qilish imkonini beradi. Moliyaviy hisobotni xalqaro standartlar, xususan IFRS va GAAP asosida yuritish korxonalarda moliyaviy shaffoflikni ta'minlab, investorlar va manfaatdor tomonlarning ishonchini mustahkamlaydi hamda global moliyaviy bozorlarda raqobatbardoshlikni oshiradi. Shu bilan birga, standartlashtirilgan moliyaviy hisobotlar audit, soliq va strategik rejalashtirish jarayonlarini takomillashtirishga yordam beradi. Raqamli texnologiyalar va xalqaro standartlarning samarali integratsiyasi buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobot tizimini optimallashtirish, resurslardan samarali foydalanish, moliyaviy xatarlarni kamaytirish va tashqi manfaatdor tomonlarga ishonchli ma'lumotlar taqdim etish imkonini yaratadi. Shu tariqa, raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar nafaqat ichki moliyaviy boshqaruvni takomillashtiradi, balki global bozorlarda raqobatbardosh **bo'lish va strategik qarorlar qabul qilish salohiyatini oshiradi.**

Foydalanilgan adabiyotlar

1. PwC. (2024). *The future of embedded finance: \$7 trillion opportunity*. <https://www.pwc.com/gx/en/issues/technology/embedded-finance.html>
2. McKinsey Global Institute. (2024). *Fintechs: A new paradigm of growth*. <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/fintechs-a-new-paradigm-of-growth>
3. Statista. (2025). *Fintech Report 2025 – Digital Payments & Embedded Finance*. <https://www.statista.com/study/45609/fintech-report-digital-payments/>
4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2025). *Raqamli to'lovlar statistikasi*. <https://cbu.uz/uz/statistics/>
5. BIS. (2023). *Embedded finance: Implications for financial stability*. <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap117.pdf>
6. Gomber, P., Koch, J.-A., & Siering, M. (2023). *Digital Finance and FinTech: current research and future directions*. *Journal of Business Economics*. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11573-017-0852-x>
7. Alvarez, F., & Minton, B. (2022). *Digital transformation and the emergence of the Fintech sector*. *Digital Business*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666954422000084>
8. World Bank. (2024). *Fintech and the Future of Finance: Market and Policy Implications*. <https://www.worldbank.org/en/publication/fintech-and-the-future-of-finance>

9. Kou, G., & Lu, Y. (2025). *FinTech: a literature review*. Financial Innovation. <https://jfin-swufe.springeropen.com/articles/10.1186/s40854-024-00668-6>
10. ResearchGate. (2025). *Financial Technology and Digital Marketing to Improve Business Strategy of MSMEs in Indonesia*. <https://www.researchgate.net/publication/386558835>
11. World Economic Forum. (2025). *The Future of Global Fintech: From Rapid Expansion to Sustainable Innovation*. https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Global_Fintech_Second_Edition_2025.pdf